

Samantarvoinen elämäni

Suomen Caritas

Tietoa ja tehtäviä
13-vuotiaille ja sitä vanhemmille

Samantarvoinen elämäni – Välähdyksiä bangladeshilaisesta arjesta

Tämä vihko kokoaa tietoa Samantarvoinen elämäni -hankkeesta ja siihen liittyvästä GMB Akashin valokuvanäyttelystä.

Aluksi esittelemme hankkeen liittymisen kestäväen kehityksen tavoitteisiin, Suomen kehitysyhteistyön periaatteita ja menemme syvemmälle eriarvoisuuden kysymyksiin.

Seuraavaksi pohdimme, voiko myötätuntoisella suhtautumisella vähentää eriarvoisuutta. Lopuksi esittelemme lyhyesti taiteilijan ja kerromme hänen kotimaastaan Bangladeshista.

Tämän jälkeen on vuorossa pohdintamateriaali, joka käsittelee eriarvoisuuteen liittyviä kysymyksiä ja rohkaisee myötätuntoiseen ja empaattiseen suhtautumiseen toisia ihmisiä kohtaan.

Aivan lopuksi on sanasto, joka avaa sekä GMB Akashin valokuviiin liittyvien tarinoiden, että tämän pohdintamateriaalin termejä.

Hankkeen tarkoitus

Maailmassa miljardit ihmiset elävät eriarvoisessa asemassa. Yhdistyneiden kansakuntien aloitteesta sadat maat ovat sitoutuneet vähentämään eriarvoisuutta.

Syyskuussa 2015 Yhdistyneiden kansakuntien (YK) 193 jäsenvaltiota hyväksyivät kestävän kehityksen globaalin toimintaohjelman, Agenda2030, joka sisältää 17 kestävän kehityksen tavoitetta (eng. Sustainable Development Goals, SDGs).

Niiden tarkoituksena on vuoteen 2030 mennessä poistaa äärimmäinen köyhyys, suojella maapallon kantokykyä ja edistää tasa-arvoa ja oikeudenmukaisuutta.

Maat ovat sitoutuneet asettamaan etusijalle kaikkein huonoimmassa asemassa olevat, jotta voimme vihdoin saavuttaa tasavertaisemman maailman.

Kestävän kehityksen tavoitteet

- Tavoite 1: **Ei köyhyyttä**
- Tavoite 2: **Ei nälkää**
- Tavoite 3: **Terveyttä ja hyvinvointia**
- Tavoite 4: **Hyvä koulutus**
- Tavoite 5: **Sukupuolten tasa-arvo**
- Tavoite 6: **Puhdas vesi ja sanitaatio**
- Tavoite 7: **Edullista ja puhdasta energiaa**
- Tavoite 8: **Ihmisarvoista työtä ja talouskasvua**
- Tavoite 9: **Kestävää teollisuutta, innovaatioita ja infrastruktuureja**
- Tavoite 10: **Eriarvoisuuden vähentäminen**
- Tavoite 11: **Kestävät kaupungit ja yhteisöt**
- Tavoite 12: **Vastuullista kuluttamista**
- Tavoite 13: **Ilmastotekoja**
- Tavoite 14: **Vedenalainen elämä**
- Tavoite 15: **Maanpäällinen elämä**
- Tavoite 16: **Rauha, oikeudenmukaisuus ja hyvä hallinto**
- Tavoite 17: **Yhteistyö ja kumppanuus**

KESTÄVÄN KEHITYKSEN TAVOITTEET

Lopettaa köyhyys, suojella planeettamme ja torjua eriarvoisuutta ja epäoikeudenmukaisuutta

Eriarvoisuuden vähentäminen on yksi keskeisimmistä kestäväen kehityksen tavoitteista ja Suomen Caritaksen Samanarvoinen elämäni -hankkeen päämääränä.

Tavoite numero 10, Eriarvoisuuden vähentäminen, on kiinteästi sidoksissa muihin kestäväen kehityksen tavoitteisiin. Ne kuvaavat asoita, jotka meidän tulisi taata kaikille maailman ihmisille, jotta voisimme saavuttaa tasa-arvoisen maailman.

Ulkoministeriö
Utrikesministeriet

Ministry for Foreign
Affairs of Finland

Koko yhteiskunnan luovuus, osaaminen, teknologia ja taloudelliset resurssit ovat välttämättömiä kestäväen kehityksen tavoitteiden saavuttamiseksi. Jokainen meistä voi olla osa muutosta, jotta maailmasta tulisi oikeudenmukaisempi ja tasa-arvoisempi paikka elää!

Lisää tietoa globaaleista tavoitteista löydät Samanarvoinen elämäni -hankkeen nettisivuilta osoitteesta www.samanarvoinenelamani.org.

Mitä Suomen kehityspolitiikka tavoittelee?

Suomen kehityspolitiikan ja kehitysyhteistyön keskeisenä tavoitteena on tukea kehitysmaiden pyrkimyksiä eriarvoisuuden poistamiseksi ja edistää kestävästä kehitystä erilaisten YK:n tavoitteiden pohjalta.

Kehityspolitiikka on toimintaa, joka tähtää maailmanlaajuisesti köyhyyden vähentämiseen, yksilöiden oikeuksien toteutumiseen ja kestävästä kehityksestä edistämiseen. Kehitysyhteistyö on yksi keino toteuttaa kehityspolitiikkaa. Se on käytännön yhteistyötä kehitysmaiden sekä muiden yhteistyökumppaneiden – kuten kansainvälisten järjestöjen ja kansalaisjärjestöjen – kanssa kehitystavoitteiden saavuttamiseksi.

Vaikuttamistyö kansainvälisissä järjestöissä on tärkeä osa kehityspolitiikkaa. Lisäksi Suomi tekee kehitysyhteistyötä siten, että se vahvistaa sekä julkista että yksityistä sektoria. Kehityspolitiikkaan kuuluu yhteistyö kansalaisjärjestöjen kanssa niin kohdemaassa kuin Suomessa. Yhtenä keinona on

tukea kehitysyhteistyöjärjestöjen hankkeita ja globaalikasvatusta. Tämä Samanarvoinen elämäni on yksi globaalin kasvatuksen hanke.

Suomen kehityspolitiikalla ja kehitysyhteistyöllä saadaan aikaan yhteiskuntien kehitykseen ja ihmisten elämään myönteisesti vaikuttavia konkreettisia tuloksia ja poistetaan maailmanlaajuisista epätasa-arvoa ja eriarvoisuutta.

Mitä eriarvoisuus on?

Eriarvoisuus merkitsee ihmisten välillä olevaa epäoikeudenmukaista erilaisuutta, joka näkyy yksilöiden hyvinvoinnissa ja joka olisi vältettävissä. Eriarvoisuus voi liittyä lähes kaikkiin inhimillisen elämän osa-alueisiin: hyvinvointiin, terveyteen, talouteen, syntyperään, sukupuoleen tai asumiseen.

Filosofian professori Antti Kauppisen mukaan yksilöiden välinen epätasa-arvo muodostuu ongelmalliseksi silloin, kun resurssien epätasaiseen jakautumiseen vaikuttavat epäreilut olosuhteet tai siitä seuraa erivertaista kohtelua. Eriarvosuuden vastakohtana voidaan pitää tasa-arvoa, joka on vahvasti sidoksissa oikeudenmukaisuuden käsitteeseen.

Eriarvoisuuteen voidaan vaikuttaa esimerkiksi kiinnittämällä huomiota siihen, millaiset mahdollisuudet yksilöllä on koulutukseen, toimeentuloon, terveystalouteen ja puhtaaseen ympäristöön.

Mihin eriarvoisuus liittyy?

Eriarvoisuus voi liittyä lähes kaikkiin ihmisen elämän osa-alueisiin:

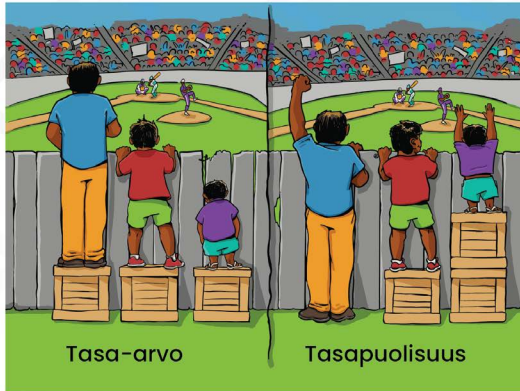
Merkittävää on myös antaa erityistä tukea haavoittuvassa asemassa oleville sekä parantaa yksilöiden resilienssiä, eli vahvistaa heidän kykyään selvitä vastoinkäymisissä hyödyntämällä niitä voimavaroja ja vahvuuksia, jotka ylläpitävät heidän hyvinvointiaan erilaisissa tilanteissa.

Eriarvoisuuden vähentämistä on vaikea mitata, koska objektiivisia vertailukohtia ei aina ole saatavilla. Tuloerojen mittaamiseen on kehitetty joitakin kansainvälisesti käytössä olevia indikaattoreita. Hyvinvointiin liittyvän eriarvoisuuden mittaamiseen taas ei ole kansainvälisesti yhteneväisiä mittaustapoja, sillä kysymys on paljon kokemuksesta, joka on paitsi henkilökohtainen myös kulttuurisidonnainen.

Eriarvoisuutta voi vähentää joko tasa-arvoisella kohtelulla eli antaa kaikille saman verran tai antamalla kullekin tarpeen mukaan. Englanniksi tätä tarkastellaan sanaparilla equality / equity.

Suomea pidetään monien tutkimusten ja vertailujen mukaan yhtenä maailman oikeudenmukaisimmista ja tasa-arvoisimmista maista. Siitä huolimatta 80 prosenttia suomalaisista pitää eriarvoistumista tärkeimpänä yhteiskuntapoliittisena uhkana.

Tasa-arvo & Tasapuolisuus

Tasa-arvo ja tasapuolisuus (equality / equity) merkitsevät eri asioita.

Eriarvoisuus on moniulotteinen haaste, joka tutkimusten mukaan myös vähentää kykyä kokea myötätuntoa. Eriarvoisuuden vähentämisessä tärkeää on kansalaisten tietoisuus, oma vastuu, aloitteellisuus ja riippumattomuuden turvaaminen.

Samalla on tuettava heikoimmassa asemassa olevien ryhmien mahdollisuuksia osallistua yhteiskuntaan.

Myötätunnon lisääminen puolestaan vähentää eriarvoisuutta. Me kaikki voimme vaikuttaa eriarvoisuuden vähentämiseen jokapäiväisessä elämässämme ja pyrkiä opettelemaan myötätuntoa.

Tärkeää on, että kiinnitämme huomiota siihen, miltä toisesta tuntuu, eikä miltä sinusta itsestäsi tuntuisi hänen asemassaan tai mitä itse tekisimme hänen tilanteessaan.

Lue lisää eriarvoisuudesta ja tämän tekstin lähteistä Samanarvoinen elämäni -hankkeen verkkosivuilta täältä:

www.samanarvoinenelamani.org/pohdintatehtavat13

Hankkeella on sosiaalisen median kanavat Instagramissa ja Facebookissa. Seuraa meitä tileillä:

@samanarvoinenelamani

Myötätunto vähentää eriarvoisuutta

Myötätunto auttaa eriarvoisuuden vähentämisessä. Jokaisen ihmisen on mahdollista suhtautua toiseen ihmiseen myötätuntoisesti. Joskus on tarve muuttaa rakenteita tai opeteltava uusia asioita, jotta myötätunto lisääntyy: kuka saa auttaa, ketä saa auttaa ja kenen on lupa auttaa ketäkin.

Mitä myötätunto on?

Myötätuntoon yhdistyy tieto, tunne ja toiminta

Toimintaa voi olla katse, lämmin hymy, oven auki pitäminen, toisen näkeminen ja toisen toimijuuden tunnustaminen

Myötätuntoinen ihminen näkee toisen ihmisen halut ja tarpeet.
Myötätunto on myös heikompien puolustamista

Myötätuntoon yhdistyy tieto, tunne ja toiminta. Toimintaa voi olla katse, lämmin hymy, oven auki pitäminen, toisen näkeminen ja toisen toimijuuden tunnistaminen. Myötätuntoinen ihminen näkee toisen ihmisen halut ja tarpeet. Myötätunto on myös heikoimpien puolustamista. Myötätuntoon liittyy ihmiskuva, jossa ihminen on hyvä ja yhteyteen pyrkivä.

Lue lisää myötätunnosta hankkeen verkkosivuilta osoitteesta www.samanarvoinenelamani.org.

GMB AKASH

Valokuvaaja GMB Akash on myös hyväntekijä

GMB Akash on bangladeshilainen valokuvaaja, joka kertoo tarinoita ihmisistä yhteiskunnan marginaaleissa ympäri maailmaa, ja yrittää saada heidän äänensä kuuluviin. Hän on kerännyt tarinoita yli kaksikymmentä vuotta. Hän on kuvannut monia hyljeksittyjä ryhmiä, kuten prostituoituja, kastittomia eli daliteja ja kehitysvammaisia.

Hän pitää yhteyttä kuvaamiinsa ihmisiin myös kuvaushetken jälkeen. Vuosien mittaan hän ahdistui, sillä ihmisten elämäntilanteessa ei ollut tapahtunut muutosta. Hän ryhtyi auttamaan ihmisiä itse.

Akash on auttanut lukuisia ihmisiä yrityksen perustamisessa: katulapset myyvät popcornia, mies myy vaatteita rikshakojusta ja toinen mies myy kurkkuja.

GMB Akashin kuvassa Md. Rabbi, joka puhdistaa työkseen viemäreitä ja lakaisee katuja

Akash on perustanut koulun, jossa köyhistä perheistä olevat lapset saavat opetusta. Hän kouluttaa myös ihmisiä valokuvaamaan. Hän on huomannut, että koulutuksen avulla ihmisten elintaso paranee.

Akash on saanut yli sata kansainvälistä palkintoa ja hänen valokuviaan on esiintynyt monissa tunnetuissa julkaisuissa, kuten *The Guardian*, *Vogue*, *Time*, *Sunday Times* ja *Newsweek*.

Bangladesh on tiheään asuttu maa

- Bangladesh sijaitsee Etelä-Aasiassa.
- Bangladeshin kansantasavallan naapurimaita ovat Intia ja Myanmar.
- Pääkaupunki on Dhaka, jossa on noin 7 miljoonaa ihmistä. Muita kaupunkeja ovat Chittagong, Khulna, Rajshahi, Barisal ja Sylhet.
- Bangladeshin pinta-ala on 143 998 km².
- Virallinen kieli on bengali.
- Valuutta on taka.
- Bangladesh itsenäistyi Pakistanista vuonna 1971. Vuosina 1955–1971 maa tunnettiin nimellä Itä-Pakistan.
- Väkiluku 162,7 miljoonaa.

Bangladeshin väkiluku on maailman kahdeksanneksi suurin ja maa on yksi maailman tiheimmin asutuista valtioista. Maan alueella on Padman eli Gangesin ja Jamunan eli Brahmaputran suisto, joka on hyvin hedelmällinen alue. Bangladeshiin iskee vuosittain useita

Bangladeshin sijainti kartalla. Naapurimaita ovat Intia ja Myanmar.

monsuunitulvia ja trooppisia hirmumyrskyjä eli sykloneja.

Suurin osa maa-alueesta on 0–10 metrin korkeudella merenpinnasta. Mikäli merenpinta nousee metrillä, maa-alueesta noin kymmenen prosentin uskotaan jäävän veden alle. Suurten tulvien aikaan yli puolet maasta on jo ollut veden alla. Luonnonkatastrofien vaikutusta pahentavat metsien hakkuut ja eroosio.

Bangladeshin pääkaupunki Dhaka, sekä Ganges ja Brahmaputran suisto kartalla.

Maan talous kasvaa hitaasti. Haasteena on poliittinen epävakaus, huono infrastruktuuri, korruptio, riittämätön energian saanti ja se, että talousjärjestelmää ei uudisteta riittävästi.

Yli puolet bangladeshilaisista työskentelee maanviljelijöinä. Vientituotteista yli kolme neljäsosaa tulee vaateteollisuudesta. Maassa on useita tehtaita, joissa tehdään vaatteita länsimaiden markkinoille. Suurin osa tehtaiden työntekijöistä on naisia. He saavat usein melko vähän palkkaa ja

työolosuhteet ovat huonot. Onnettomuuksia tapahtuu melko usein.

Suurin osa bangladeshilaisista on muslimeja. Maassa asuu myös hinduja, buddhalaisia ja kristittyjä.

Suurin osa väestöstä elää maaseudulla omavaraistaloudessa. Maassa on pula puhtaasta vedestä. Monilla paikoilla saastunut pintavesi on sekoittunut pohjaveden kanssa.

Eriarvoisuutta on myös Bangladeshin sisällä. Vaikka maassa on muslimienimmistö, hindulais-taustaiset kastittomat eli dalitit ovat hyljeksityssä asemassa. Myanmarista Bangladeshiin paenneet rohingya-vähemmistöön kuuluvat ihmiset ovat olleet vaikeassa asemassa. Heille on ollut vaikea löytää asuinalueita. Varallisuuserot ovat myös merkittävä eriarvoisuutta lisäävä tekijä.

Bangladesh on yksi maailman köyhimmistä maista. Terveys- ja koulutustaso ovat nousseet vähitellen. Aikuisten lukutaitoprosentti oli vuonna 2019 Maailman pankin mukaan 75 prosenttia.

Pohdintamateriaali

Hyvä pohdintamateriaalin lukija,

Tämä materiaali on luotu oppaaksi kaikille, jotka haluavat oppia lisää globaaleista kysymyksistä. Jotkut ohjeet ovat erityisesti opettajille ja muille kasvattajille globaalikasvatukseen. Materiaali liittyy Suomen Caritaksen Samanarvoinen elämäni -hankkeeseen. Sen puitteissa järjestetään vuosien 2021-2024 aikana bangladeshilaisen valokuvataiteilijan GMB Akashin valokuvanäyttelyitä eri puolella Suomea sekä netissä. Haluamme rohkaista kaikkia kuvien katselijoita käymään läpi seuraavia tehtäviä.

Materiaalin tarkoituksena on herätellä katsojia eriarvoisuuden pohtimiseen ja siihen, mitä keinoja meillä on vähentää eriarvoisuutta. Materiaali pyrkii syventämään ymmärrystä eriarvoisuudesta ja kannustaa suomalaisia globaaliin vastuuseen ja aktiiviseen maailmankansalaisuuteen. Se sopii käytettäväksi niin näyttelyvierailun yhteydessä kuin oppitunneilla lasten ja nuorten kanssa.

Näyttelyn kuviin ja tehtäviin pääset tutustumaan myös osoitteessa www.samanarvoinenelamani.org

Kasvattajille ja opettajille:

Nämä pohdintatehtävät on tarkoitettu 13-vuotiaille ja sitä vanhemmille. Hankkeen verkkosivuilta www.samanarvoinenelamani.org/ryhmatehtavat löytyy lisäksi ryhmätehtäviä, joita opettaja tai kasvattaja voi soveltaa käytettäväksi millä vuosiluokalla tahansa.

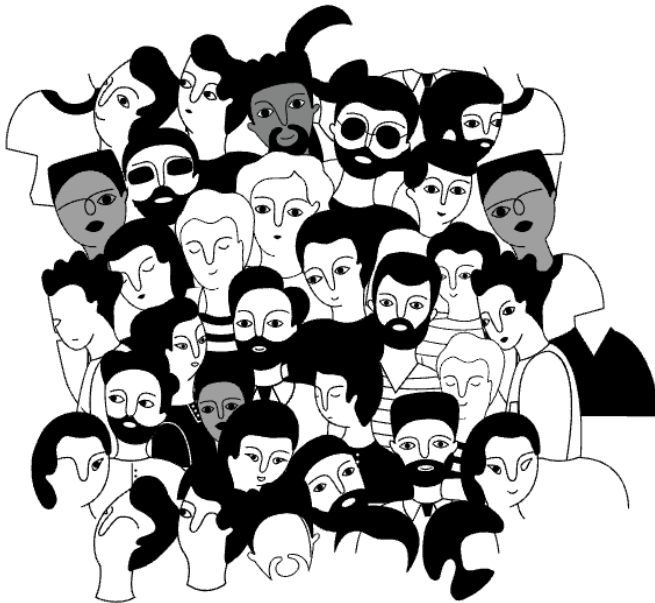
Osa näyttelykuvista saattaa järkyttää herkempää lasta ja jotkut kuvateksteistä tai pohdintatehtävistä voivat myös sisältää käsitteitä, jotka ovat tuntemattomia lapselle, ja joista puhuminen saattaa tuntua haastavalta. Tästä syystä olemme keränneet materiaalin loppuun käsittepankin, jonka tarkoituksena on auttaa kasvattajaa käsittelemään aiheita lasten kanssa.

Eriarvoisuus vaikuttaa miljardien ihmisten elämään. Suomessa asuvat voivat vaikuttaa siihen niin kehitysyhteistyön kuin kansalaisvaikuttamisen kautta.

Kasvattajat ovat merkittävässä roolissa lasten kasvattamisessa myötätuntoisiksi yksilöiksi, jotka osaavat tunnistaa eriarvoisuutta, kyseenalaistaa sitä

synnyttäviä rakenteita ja pyrkivät omassa elämässään tasa-arvoisuuteen ja eriarvoisuuden vähentämiseen.

Haluamme innostaa sinua käsittelemään eriarvoisuuden teemaa niin oppitunneilla, harrasteryhmissä kuin kotona tapahtuvissa yhteisissä keskusteluissa. Muokkaa materiaalia haluamallasi tavalla ja poimi sieltä ideoita omaan opetukseesi ja arkeesi.

1. Mitkä ovat ihmisen perustarpeita?

- a. Mitä tarpeita itselläsi on ollut viime aikoina?
- b. Ovatko ne perustarpeita? Uskotko että ystäväsi vastasi kysymykseen samoin ja ovatko hänen perustarpeensa samat kuin sinulla? Miksi? / Miksi ei?
- c. Miksi kuvien henkilöt saattaisivat vastata toisin?

2. Globaalit kestävän kehityksen tavoitteet koskevat ihmisten perustarpeita kaikkialla maailmassa. Me kaikki voimme ponnistella saavuttaaksemme ne.

- a. Keitä olisivat omassa lähipiirissäsi ihmiset, joiden perustarpeet tai tavoitteet eivät tule tyydytetyiksi?
- b. Miten voisit auttaa jokapäiväisessä elämässäsi kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamiseksi?
- c. Monilla lapsilla ja nuorilla on jonkinlainen viikottainen tehtävälista – ehkä sinullakin. Minkä vuoksi tehtävät yleensä tehdään?

Ihmisen perustarpeet

Ravitseva ruoka

Puhdas vesi

Televisio

Polkupyörä

Mahdollisuus sanoa oma mielipide

Terveystenhoito

Oma huone

Karkkeja

Turvallisuuden tunne

Koulutus

Omaa rahaa

Lomamatka

Koti

Mahdollisuus harjoittaa uskontoa

Puhdas luonto

Kännykkä

Paikka, missä leikkiä ja pelata

3. Akash kuvaa ihmisiä “yhteiskunnan reunamilla”.

- a. Mitä tarkoittaa olla reunamilla tai marginaalissa?
- b. Kenen luulet olevan yhteiskunnan keskiössä?
- c. Miksi rajoja luodaan?
- d. Miltä tuntuisi olla marginaalissa tai toisella puolella rajaa?
- e. Voiko raja olla myös osallistava ja samanarvoistava eikä syrjäyttävä ja eriarvoistava?
- f. Mieti, luotko omassa elämässäsi rajoja erottaaksesi itsesi muista? Miksi?
- g. Voisitko luoda rajoja positiivisella tavalla – sisällyttääksesi etkä sulkeaksesi pois?

4. Palauta mieleesi yksi valokuvissa esiintyneistä henkilöistä. Mieti, miltä maailma näyttää kuvassa olevan henkilön näkökulmasta.

- a. Miltä hänen maailmankarttansa näyttää?
- b. Mitkä ovat tuttuja paikkoja ja asioita, entä uusia ja eksoottisia?
- c. Mitkä uskot hänen mielestään olevan ajankohtaisia ja tärkeitä asioita tai henkilöitä maailmassa.
- d. Entä mitkä kestävän kehityksen tavoitteet hän asettaisi etusijalle?
- e. Onko hänen mielipiteensä saman arvoinen kuin sinun omasi? Perustele vastauksesi.

5. Arvioi väitettä: "Raha rauhoittaa ja tekee onnelliseksi". Punnitse väitettä eri puolella maailmaa asuvien ja erilaisissa tilanteissa olevien ihmisten näkökulmasta.

Millaiset asiat vaikuttavat siihen, pitääkö väite paikkaansa?

6. Ovatko kaikki ihmiset samanarvoisia?

- a. Voitko nimetä sellaisia asioita omasta yhteiskunnastasi, joissa ihmiset ovat epätasa-arvoisia?
- b. Vaikuttaako ihmisen ammatti ja tulotaso ihmisarvoon?
- c. Miten ihmisarvon voi saavuttaa?
- d. Millä tavoin vaatetus tai ulkonäkö vaikuttavat muiden ihmisten arvostukseen ja yksilöistä tehtyihin ennakkokäsityksiin?

7. Ennakkoluulo tarkoittaa käsitystä, joka on luotu ennen ihmiseen tai asiaan tutustumista. Usein ennakkoluulot ovat negatiivisia ja kohdistuvat kokonaiseen ihmisryhmään. Ennakkoluulot voivat olla este tutustumiselle, toisen kunnioittamiselle tai keskinäiselle luottamukselle.

Pahimmassa tapauksessa ne johtavat syrjintään ja rasismiin. Me kaikki teemme ennakkoarvioita ihmisistä, olivatpa ne sitten positiivisia tai negatiivisia. Kun opimme tuntemaan ihmisiä ja asioita, voimme muuttaa ennakkoluulojamme.

- a. Tunnistatko itselläsi mahdollisesti olevia ennakkoluuloja?
- b. Onko sinulla joskus ollut virheellinen käsitys jotain ihmisryhmää tai yksilöä kohtaan, joka on myöhemmin muuttunut?
- c. Miten ennakkoluuloja voidaan muuttaa?

8. Stereotypia on yksinkertaistettu kuvaus tai yleistävä mielipide ryhmästä tai yksilöstä tietyn ryhmän jäsenenä. Stereotypian kautta ihmisryhmä arvotetaan usein hyväksi tai pahaksi. Tällöin henkilö nähdään yksipuolisesti, eikä häntä oteta huomioon yksilönä, minkä vuoksi hän jää vaille yhdenvertaista kohtelua.

- a. Millaisia stereotyyppisiä käsityksiä liitetään omaan kansallisuuteesi?
- b. Pitävätkö ne paikkaansa sinun kohdallasi? Entä muiden tuntemiesi saman ryhmän jäsenten kohdalla?
- c. Muistellessasi näyttelyn kuvissa esiintyneitä ihmisiä, uskotko heillä olevan kaikilla jotain yhteistä? Mihin perustat uskomuksesi?
- d. Milloin stereotyyppioita voidaan käyttää hyödyksi?
- e. Milloin stereotyyppiat voivat olla haitaksi?

9. Lue alla olevat yhdenvertaisuuteen ja eriarvoisuuteen liittyvien käsitteiden määritelmät. Palauta sitten mieleesi GMB Akashin näyttelyn kuvat tai joku muu henkilö. Kuka sinulla tulee mieleen kunkin käsitteen kohdalla? Miksi henkilö liittyy juuri tuohon käsitteeseen?

- **Eriarvoisuus** on tila, jossa ihmisten välillä on epäoikeudenmukaisia tai eettisesti väärinä, vältettävissä olevia eroja.
- **Yhdenvertaisuus** on tila, jossa ihmiset eivät ole tarkasteltavan tavoitteen tai toiminnan suhteen keskenään eriarvoisessa asemassa ilman hyväksyttävää perustetta.
- **Oikeudenmukaisuus** on tila, jossa ihmisiä kohdellaan eettisesti ja juridisesti oikein.
- **Tasa-arvo** on tila, jossa ihmisten sosiaaliset oikeudet, mahdollisuudet ja resurssit ovat jakautuneet tasapuolisesti.
- **Syrjintä** on toimintaa, jossa ihmistä kohdellaan henkilöön liittyvän tekijän perusteella huonommin kuin toista ilman hyväksyttävää syytä.

Mitä pitäisi koulussasi tai työpaikassasi tehdä
tasa-arvon tai tasapuolisuuden edistämiseksi?
Mitä asioita voisit tehdä itse?

10. Yritä kuvitella, mikä saa toisen ihmisen tekemään mitä tekee ja miten se tekee sen. Teemme kaikki valintamme siksi, että haluamme niin? Kadutko tai koetko huonoa omatuntoa jostakin omasta päätöksestäsi. Muistele näkemiäsi GMB Akashin valokuvia tai jotain muuta henkilöä.

- a. Ketkä henkilöistä ovat voineet tehdä päätöksiä tai valintoja oman elämänsä suhteen?
- b. Uskotko heidän olevan tyytyväisiä päätöksiinsä?
- c. Onko joku henkilöistä katkera tekemänsä päätöksen tai tilanteen vuoksi?
- d. Kuka tapaamistasi henkilöistä on onnellinen?

11. Ajattele vaikeuksia tai pelkoja, joita sinulla saattaa olla jokapäiväisessä elämässäsi. Palauta mieleesi näyttelyn kuvia ja kuvatekstejä. Mieti, mitä on tarinoiden ulkopuolella: piilotettuja pelkoja, pinnalla olevia tunteita, henkilökohtaisia kokemuksia ja tarinoita. Mitä kuvien henkilöt pelkäävät tai mikä saa heidät onnelliseksi? Siirrä sitten huomiosi omiin läheisiisi.

- a. Millaisia tunteita he ovat kokeneet ja mitkä ovat heidän pelkonsa, surunsa ja onnen lähteensä?
- b. Mikä saa sinut jaksamaan vaikeiden tilanteiden yli?
- c. Monet GMB Akashin kuvaamista henkilöistä katsovat toiveikkaina tulevaisuuteen kokemistaan vaikeuksista huolimatta. Mistä erilaiset ihmiset ammentavat voimaa?
- d. Ovatko omat voimanlähteesi samankaltaisia kuin kuvien henkilöillä?

12. Ihmiset viestivät ja kokevat välittämistä eri tavoin. Monet kuvien henkilöistä olivat kokeneet hylkäämisen tunteita, mutta monet myös rakkautta ja välittämistä.

- a. Tiedätkö mitä omille läheisillesi kuuluu?
- b. Miten heillä on mennyt viime viikot?
- c. Millä tavoin voisit osoittaa kiinnostusta heidän vointiaan kohtaan?
- d. Miten itse haluaisit heidän osoittavan sinulle, että he välittävät sinusta?
- e. Onko yhtä merkityksellistä kysyä "mitä kuuluu?" ja ottaa tieto vastaan kuin antaa tilaa?
- f. Miten voit huomioida toista ihmistä kysyessäsi hänen vointiaan?

13. Palauta mieleesi GMB Akashin valokuvien henkilöt.

- a. Kuka kuvien ja tarinoiden henkilöistä nousee mieleesi onnellisena?
- b. Mistä valokuvissa esiintyneiden ihmisten onni koostuu? Mitkä asiat saavat sinut tai läheisesi onnelliseksi?
- c. Miten erilaisten ihmisten onnen lähteet eroavat toisistaan? Millä tavoin ne ovat samankaltaisia?

Miltä tuntui pohtia eriarvoisuuteen liittyviä kysymyksiä valokuvien kautta?

Anna palautetta hankkeen sivujen alareunasta löytyvän palautelomakkeen kautta www.samanarvoinenelamani.org.

Käsitepankki

Ulkoministeriö
Utrikesministeriet

Ministry for Foreign
Affairs of Finland

 Suomen
Caritas

- **Allah** – Allah on arabian kielen sana, joka tarkoittaa Jumalaa. Muissa kielissä, esimerkiksi suomen kielessä, sanalla viitataan usein erityisesti islaminuskon Jumalaan.
- **Anoreksia** – Anoreksia, eli laihuushäiriö on sairaus, jossa henkilö alkaa eri syistä säännöstellä, väistellä ja välttää syömistä. Se on psykiatrinen pitkäaikaissairaus, jossa sairastuneella on pakonomainen tarve pudottaa painoaan.
- **Basaari** – itämainen, erityisesti islamilaiseen kulttuuriperinteeseen kuuluva katettu tori tai kauppapaikka.
- **Dalit** – hindujen kastilaitoksessa perinteisesti kastittomista käytetty nimitys. Hindulaisuudessa ihmiset jaetaan kasteihin, ja ilman kastia jääneiden dalitien asema on ollut perinteisesti kaikkein huonoin. Ylempiin kasteihin kuuluvat käyttävät monesti kasteihin kuulumattomista nimitystä ”koskematon”, joka on halventava. Daliteja löytyy muun muassa Intiasta, Nepalista, Bangladeshista ja Pakistanista.
- **Eid** – id al-Fitr- eli Eid-juhla päättää ramadan-kuukauden, jonka ajan muslimit paastoavat valoisana aikana.

- **Eroosio** – Maanpinnan kulumista eli eroosiota tapahtuu esimerkiksi veden, jään, tuulen tai jonkin muun maaperää kuluttavan tekijän seurauksena. Jopa kolmasosa maapallon viljelysmaasta on tuhoutunut eroosion ja saastumisen seurauksena.
- **Huumeet** – Huumeet ovat aineita, jotka muuttavat henkilön henkistä tai fyysistä tilaa. Jotkut huumeista voivat aluksi tuottaa mielihyvää, mutta monesti niiden vaikutus on hyvin arvaamatonta ja ne voivat olla käyttäjälle hyvin vaarallisia.
- **Iftar** – ilta-ateria, jolla muslimit päättävät päivittäisen ramadan-paaston auringonlaskun jälkeen.
- **Itsemurha** – Kuolemasta ja itsemurhasta tulee puhua lapselle ja nuorelle hänen kehitystasonsa mukaisesti. Voit avata asiaa kysymällä, mitä lapsi ymmärtää sanoilla ”kuollut” tai ”itsemurha”. Vastauksen kuultuasi voit selittää, esimerkiksi että: ”Kun ihminen kuolee, hän lakkaa hengittämästä ja ajattelemasta. Itsemurhassa ihminen on tehnyt jotain sellaista, minkä vuoksi hänen ruumiinsa ei enää toimi.”

- **Kasti** – Kastilaitos on järjestelmä, jossa yksilön aseman, toimintamahdollisuudet ja kulttuurin määrittää hänen syntyperänsä. Hindujen yhteiskunta jakautuu eri kasteihin, eli yhteiskuntaluokkiin. Kastilaitoksen sääntöjen mukaan ylemmän ei ole hyvä olla tekemisissä alempaan kastiin kuuluvan kanssa. Neljän kastin ulkopuolelle jäävät kastittomat, eli dalitit, jotka ovat pääkastien alapuolella ja tekevät kaikkein vähiten arvostettuja töitä.
- **Maahanmuuttaja, "mamu"** – Ulkomailla syntynyt henkilö, joka ei ole Suomen kansalainen, mutta asuu Suomessa ja on saanut oleskeluoikeuden. Maahanmuuttaja ei ole haukkumasana, vaikka sen lyhennettä "mamu" käytetään joskus sillä tavoin. Termiä käytetään monesti virheellisesti myös esimerkiksi yksilön nimen, ulkonäön tai äidinkielen perusteella.
- **Monsuuni** – Monsuuni on sääilmiö, johon kuuluvat vuodenaikojen mukaan suuntaa vaihtavat rajut tuulet sekä rankat ja pitkäkestoiset sateet. Monsuuneja esiintyy trooppisilla alueilla eri puolilla maailmaa, erityisesti Kaakkois-Aasiassa.

- **Prostituutio** – Seksistä ja prostituutiosta kannattaa kertoa lapselle ja nuorelle hänen kehitystasonsa mukaisesti. Voit avata asiaa kysymällä, mitä lapsi ymmärtää sanalla ”rakastelu”, ja kertoa sitten sen olevan aikuisten välistä hellyyttä ja nautintoa. Voit selittää esimerkiksi että: ”Prostituutio on näyteltyä hellyyttä, mitä jotkut päätyvät tekemään ansaitakseen rahaa.”
- **Pyhäkkö** – on pyhä paikka, joka on omistettu tietylle jumaluudelle, sankarille tai esikuvalla hänen ylistämistään ja palvomistaan varten.
- **Ramadan** – Ramadan on islamilaisen kalenterin yhdeksäs kuukausi ja paaston aikaa muslimeille. Sen aikana pidättäydytään ruoasta ja juomasta aamun sarastuksesta auringonlaskuun, sekä keskitytään omaan henkiseen kasvuun – kiitollisuuteen, kärsivällisyyteen, armollisuuteen ja myötätuntoon.
- **Riksha** – yhden tai kahden henkilön kuljettamiseen tarkoitetut rattaat, joita vedetään usein joko polkien tai skootterivetoisesti.

- **Sari (saree tai shari)** – naisten Intiassa, Bangladeshissa, Sri Lankassa ja Nepalissa käyttämä vaate. Sari on useita metrejä pitkä kankaansuikale, joka kiedotaan päälle siten, että se peittää koko vartalon.
- **Sehery (suhoor tai sehri)** – aamuateria, jonka jälkeen muslimit aloittavat päivittäisen ramadaniin kuuluvan paaston.
- **Sweeper, lakaisija** – ihminen joka lakaisee katuja ja puhdistaa viemäreitä usein paljain käsin. Näiden työtehtävien ajatellaan perinteisesti kuuluvan kastittomille, eli daliteille.
- **Sykloni** – Liikkuva matalapaine, eli sykloni, aiheuttaa trooppisilla alueilla monesti hirmumyrskyjä, kuten hurrikaaneja, taifuuneja, tai trooppisia sykloneja. Ne ilmenevät pyörteisenä tuulena, kaatosateena ja ukkosena.
- **Taka** – Bangladeshin rahayksikkö (BDT). Yksi euro vastaa noin 100 takaa.

- **Vammainen** – ihminen, jolla on joki pitkäaikainen ruumiillinen, henkinen, älyllinen tai aisteihin liittyvä vamma, joka vuorovaikutuksessa erilaisten esteiden kanssa voi estää hänen täysimääräisen ja tehokkaan osallistumisensa yhteiskuntaan yhdenvertaisesti muiden kanssa (YK:n vammassopimus, 2016). Vammaisuudesta saa ja pitääkin puhua, mikäli se tapahtuu asiallisesti. “Vammainen” ei ole haukkumasana.

Tämä pohdintamateriaali sisältyy Suomen Caritaksen Samanarvoinen elämäni -hankkeeseen. Siihen sisältyy valokuvaaja GMB Akashin kuvien näyttely, somekampanja ja työpajat ammatillisissa oppilaitoksissa.

Hanke toteutetaan vuosina 2021-2024 ja se saa Ulkoministeriön viestinnän ja globaalin kasvatuksen tukea. Pohdintamateriaalin tekstit ovat kirjoittaneet Mervi Hakoniemi ja Laura Koskelainen.

Löydät lisää tietoa hankkeesta sivulta www.samanarvoinenelamani.org.

Ulkoministeriö
Utrikesministeriet

Ministry for Foreign
Affairs of Finland

 **Suomen
Caritas**

@samanarvoinenelamani